

Η μέθοδος του Ταμπλό

Σε μια παράγραφο αλλιώς θα περιγράφαμε μια κομψή και αποτελεσματική μέθοδο, για τον έλεγχο της λογικής εγκυρότητας (ενός ζεύγους) μιας πρότασης του προτασιακού λογισμού.

Η μέθοδος, όπως θα δούμε παρακάτω, μπορεί να επεκταθεί και στην περίπτωση του κванτιφορικού λογισμού.

Ο τρόπος εργασίας με την μέθοδο αλλιώς, περιγράφεται με τους παρακάτω δύο πίνακες (ταμπλό) και τους αντίστοιχούς τους κανόνες:

Τύποι αλγεβρικής μορφής

α	α_1	α_2	Κανόνες A - α
$x \wedge y$	x	y	α_1
$\neg(x \vee y)$	$\neg x$	$\neg y$	α_2
$\neg(x \rightarrow y)$	x	$\neg y$	
$\neg \neg x$	x	x	

Τύποι διαζευκτικής μορφής

β	β_1	β_2	Κανόνες B - β
$\neg(x \wedge y)$	$\neg x$	$\neg y$	$\beta_1 \mid \beta_2$
$x \vee y$	x	y	
$x \rightarrow y$	$\neg x$	y	

Σχόλια:

1) Το πρώτο ταμπλό, δηλώνει ότι ένας ζεύγος, της μορφής α (αλγεβρικής μορφής) είναι αληθής, αν και μόνο αν οι συνιστώσες τους α_1, α_2 είναι αληθύτερες αληθείς.

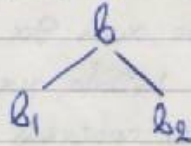
Δηλ. α αληθής ανν α_1 και α_2 αληθείς. Κάθε την εφαρμογή της μεθόδου, δηλώνουμε αντά το "και", δράφοντας τις συνιστώσες α_1, α_2 του α , κκεκακέρφα κέσω από το α .

2) Το δεύτερο ταμπλό, δηλώνει ότι ένας ζεύγος, της μορφής β (διαζευκτικής μορφής) είναι αληθής, αν και μόνο αν, μια συνιστώσα από τις συνιστώσες τους β_1, β_2 είναι αληθής.

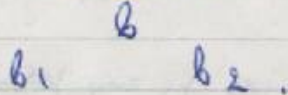
Δηλ. β αληθής ανν $\beta_1 \underline{\vee} \beta_2$ αληθείς.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΑΜΠΛΟ ΣΤΗΝ ΛΟΓΙΚΗ
Γιώργος Κασαπίδης-Μαθηματικός

Κάθε την εφαρμογή της μεθόδου, ξεκινάμε από
το "ή" διαχωρίζοντας μια διακλάδωση κάτω από
το α στο β :

ή κληρονομικά γραμμών ορίζονται κάτω από
το β τις συνιστώσες α_1, α_2 .

Η ιδέα αυτή της μεθόδου είναι η εξής:

Έστω ότι θέλω να ελέγξω την λογική εγκυρότητα
της πρότασης α

Ξεκινώντας με την άρνηση $\neg \alpha$ της πρότασης, εφαρμόζω
βασικά της κανόνες A και B .

Αν κατά την διαδικασία αυτή εμφανιστεί σε έναν
κλάδο (μονοπάτι) η πρόταση P και $\neg P$ τότε λέμε
ότι το "μονοπάτι" αυτό είναι κλειστό δηλ οδηγεί σε αντίφαση.

Αν όλα τα μονοπάτια που θα προκύψουν είναι κλειστά
είναι σαν να λέμε ότι η υπόθεση $\neg \alpha$ οδηγεί σε
άδικο, πράγμα που σημαίνει ότι η α πρέπει να είναι
λογικά έγκυρη. (As γίνεται ότι αυτό που περιγράψαμε
στα δύο σημεία με τις κλειστούς κανόνες της, παραμένει
ορθό κάτω από οποιαδήποτε ερμηνεία των προτάσεων
είναι α ή β .)

Αν εμφανιστεί κάποιο μονοπάτι που δεν κλείνει
(ανοικτό μονοπάτι), αυτό θα σημαίνει ότι η πρόταση α
δεν είναι λογικά έγκυρη (ταυτολογία). Στην περίπτωση
αυτήν κλείνεται η μέθοδος μπορεί να μας προημεριώσει και
με μια ερμηνεία (απόδοση διακριτή κληρονομία σε
μέλη της α) κάτω από την οποία α και $\neg \alpha$ είναι
αληθείς (και επομένως η α ψευδής).

Το γεγονός ότι ένα μονοπάτι κλείνει σημαίνει ότι
με ένα \times στο τέλος του.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΑΜΠΛΟ ΣΤΗΝ ΛΟΓΙΚΗ
Γιώργος Κασαπίδης-Μαθηματικός

παράδειγμα 1. Θα δείξουμε ότι ο τύπος $[P \vee (q \wedge r)] \rightarrow [(P \vee q) \wedge (P \vee r)]$
είναι λογικά έγκυρος

απόδειξη

(1) $\sim ([P \vee (q \wedge r)] \rightarrow [(P \vee q) \wedge (P \vee r)])$			
(2) $P \vee (q \wedge r)$			
(3) $\sim [(P \vee q) \wedge (P \vee r)]$			
(4) $\sim (P \vee q)$	(5) $\sim (P \vee r)$		
(6) $\sim P$	(12) $\sim P$		
(7) $\sim q$	$\sim r$		
(8) P	(9) q ∧ r	(13) P	(14) q ∧ r
X	(10) q	X	(15) q
	(11) r		(16) r
	X		X

παράδειγμα 2. Να αποδειχθεί ο τύπος $[P \rightarrow (q \rightarrow r)] \rightarrow [(P \rightarrow q) \rightarrow (P \rightarrow r)]$
απόδειξη

(1) $\sim ([P \rightarrow (q \rightarrow r)] \rightarrow [(P \rightarrow q) \rightarrow (P \rightarrow r)])$			
(2) _i $P \rightarrow (q \rightarrow r)$			
(3) _i $\sim [(P \rightarrow q) \rightarrow (P \rightarrow r)]$			
(4) ₃ $P \rightarrow q$			
(5) ₃ $\sim (P \rightarrow r)$			
(6) ₅ $\sim P$			
(7) ₅ $\sim r$			
(8) ₂ $\sim P$	(9) ₂ $q \rightarrow r$		
X	(10) ₉ $\sim q$	(11) ₉ r	
	(12) ₄ $\sim P$	(13) ₄ q	X
	X	X	

* Ο κύριος δείκτης που φαίνεται στον αριθμό της προτάσεως
δείχνει από ποιά πρόταση έχει προκύψει με εφαρμογή των
κανόνων A και B

π.χ ο συμπληρωτής (4)₃ δείχνει ότι η (4) έχει προκύψει
από την (3) με εφαρμογή των κατάλληλων κανόνων.

Παράδειγμα 3 Να ελέγξετε αν η πρόταση $(P \vee q) \rightarrow P \wedge q$ είναι λογικά έσχυρη
Λύση

(1)	$\sim [(P \vee q) \rightarrow P \wedge q]$		
(2)	$P \vee q$		
(3)	$\sim (P \wedge q)$		
(4)	P	(5)	q
(6)	$\sim P$	(7)	$\sim q$
	X		X

Στο παράδειγμα αυτό βλέπουμε ότι υπάρχουν δύο κεντρικά μονοπάτια. Άρα η πρόταση δεν είναι ταυτολογία. Μάλιστα αν π.χ η P είναι αληθής και η q είναι ψευδής τότε $P \vee q \rightarrow P \wedge q$ είναι ψευδής.

Επίσης ψευδής είναι και στην περίπτωση που η q είναι αληθής και P ψευδής.

αδκλήσεις Αποδείξτε τις παρακάτω ταυτολογίες

- (1) $q \rightarrow (P \rightarrow q)$
- (2) $[(P \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow z)] \rightarrow (P \rightarrow z)$
- (3) $[(P \rightarrow q) \wedge (P \rightarrow z)] \rightarrow P \rightarrow (q \wedge z)$
- (4) $[(P \rightarrow z) \wedge (q \rightarrow z) \wedge (P \vee q)] \rightarrow z$
- (5) $\sim (P \wedge q) \rightarrow (\sim P \vee \sim q)$
- (6) $\sim (P \vee q) \rightarrow (\sim P \wedge \sim q)$
- (7) $(\sim P \vee \sim q) \rightarrow \sim (P \wedge q)$
- (8) $[P \vee (q \wedge z)] \rightarrow [(P \vee q) \wedge (P \vee z)]$